

ULUSLARARASI İLİŞKİLER KAVRAMLARI

Sadettin Mazi*

De facto Government (Fiilen tanınmış Hükümet)

Bu kavramın uluslar arası ilişkilerde üç anlamda kullanıldığını görmekteyiz. Bunlar; 1.Resmi olarak diğer ülkelerce halen tanınmamış olan hükümettir. 2. Herhangi bölge ya da halk üzerinde fiili üstünlüğe sahip devlettir. 3. Hukuki bir hükümet olduğu halde ve bu hukuki hükümeti tanımayarak kendisini güç yoluyla iktidarı elinde tutan ve bu şekilde iktidarda kalan hükümettir.

Bush Doctrine (Bush Doktrini)

Bu doktrin Amerikan Başkanı W.Bush tarafından Eylül 2001 terör saldırılarından sonra geliştirilen bir dış politika anlayışıdır. Bu doktrinde üç temel nokta bulunmaktadır. 1.Tüm dünyayı savaş alanı olarak gören düşmanlara karşı nerede olursa olsun karşılığı verilmeli. 2.Gerekirse düşman devletlerdeki rejimler değiştirilmeli.3.Özgürlük, adalet ve hukuk gibi kavramların kabul etme konusunda hiçbir devlet istisna değildir. Bu doktrinle birlikte Amerika kendi siyasi hedefleri ve politikalarını yayma konusunda savaşı bile meşruu olarak görmektedirler.

Shuttle Diplomacy (Mekik Diplomasi)

Bölgesel sorunların tırmanarak artması ve bu sorunların genel bir çatışmaya dönüşmesinin önüne geçmek için arabulucu bir devlet tarafından, çatışan devletlerarasında iletişime geçilmesidir. Arabulucu olan devletin temsilcisi tarafından çatışan devletlerarasında art arda hızlı ve seri bir biçimde başvurulmuş bir diplomasi türüdür.

Nepotizm (Kayırmacılık)

Nepotizm, kayırmacılık ‘ ahabap çavuş’ ilişkisi olarak ifade edilmektedir. Devletin üst kademelerindeki yöneticilerin, kendi akrabalarını kayırarak önemli makamlara getirmeleridir. Bu genelde oligarşik ve despotik yönetimlerde oldukça sık görülen bir durumdur.

Thalweg Line (Talveg çizgisi)

Talveg çizgisi esas devletlerarasında sınırların belirlenmesinde kullanılan hat. İki devlet arasında sınır olarak bir nehir alınacaksa, akarsu yatağının en derin noktalarını birleştiren Talveg çizgisi esas olarak kabul edilmektedir.

Holder Of Balance (Dengenin Dengeleyicisi)

Klasik güç dengesi anlayışı içinde güçleri dengede tutmaya çalışan devlet yada topluluktur. Güç dengesi içerisinde mevcut durumun korunmasından yana olan yada zayıf devletin yanında yer alarak mevcut dengenin sürmesi, korunması ve garanti altına lamaya çalışan

* Trakya üniversitesi Uluslararası ilişkiler bölümü 3.sınıf öğrencisi

devlettir. Soğuk savaş yıllarına(1947-1991) baktığımızda iki kutup arasında mevcut statükonun korunması için Bağlantısızlar Harekâtı ve İngiltere'nin dengenin dengeleyicisi rolünü üstlendiğini görmekteyiz.

Green Line (Yeşil Hat)

Kriz ve savaş bölgelerinde güvenli bölgelerin oluşturulup uygulanmasıdır. Özellikle 1949 yılında İsrail ile 4 Arap devleti (Suriye, Mısır, Ürdün ve Lübnan) arasında çekilen ateşkes hattıdır. Bu hat ile Araplara ait olan Batı Şeria ve Gazze bölgeleri İsrail'den ayrılmıştır. Böylece bu hat ile sınırların durumu yeşil hatta belirtilen çizgiler doğrultusunda 1967 yılına kadar devam etmiştir.

Cobweb Modal (Örümcek Ağı Modeli)

Bu model John Burton tarafından ortaya konmuştur. Bu model gücün göreceli bir kavram olduğunu kabul etmektedir. İçsel ve dışsal ilişkiler örümcek ağı gibi iç içe geçmiş durumda ve birbirini etkilemektedir. Bu model de ekonomik ve siyasal koşulların ön planda olduğu görülmektedir. Çünkü uluslar arası ilişkileri etkileyen ve şekillendiren tüm etkenlerin dikkate alınması gerekir. Devletlerarası ilişkilerde karşılıklı bağımlılığın artmasına paralel olarak devletler tek başına sorun çözemez hale gelmiştir. Dünya toplumunu düzenleyen ana unsur güç olmaktan çıkmış; haberleşme ve iletişim olmuştur. Güzel bir yaklaşım olsa da güç unsurunun bu kadar geri planda tutulması eleştirilmiştir.

KAYNAKÇA

Dağ Ahmet Emin, Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi Sözlüğü, Ağaç kitabevi yayınları. 2009, İstanbul